Cena 20 gr.

Nr. 48 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Rok III

RZEMIOSŁO

TYGODNIK

Organ Związku Izb Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej

REDAKCJA I ADMINISTRACJA WARSZAWA, UL. MAZOWIECKA 1 m. 4, TEL. 665-57

KONTO P. K. O. 6066

Warszawa, niedziela dn. 30 grudnia 1934 r.

IZBOM RZEMIEŚLNICZYM I ICH ZARZĄDOM, CECHOM, ORGANIZACJOM I STOWARZYSZENIOM RZEMIEŚLNICZYM, PRENUMERATOROM, CZYTELNIKOM I SYMPATYKOM „RZEMIOSŁA" ORAZ WSZYSTKIM WARSZTATOM NAJLEPSZE ŻYCZENIA NOWOROCZNE, POMYŚLNOŚCI I POWODZENIA SKŁADA ZARZĄD ZWIĄZKU IZB RZEMIEŚLNICZYCH R. P. I REDAKCJA „RZEMIOSŁA".

Zgłaszanie praw nabytych

Z uwagi na to, że w myśl art. 198 ust. 4 znowelizowanej ustawy przemysłowej rzemieślnicy, posiadający prawa nabyte do samoistnego wykonywania rzemiosła obowiązani są zgłosić je do władzy przemysłowej I instancji w terminie do dnia 1 stycznia 1935 r. z równoczesnem okazaniem odpowiedniego zaświadczenia Izby Rzemieślniczej, i że ustawa przemysłowa kładzie główny nacisk na dochowanie terminu zgłoszenia, — nie może ulegać wątpliwości, że pisemne stwierdzenie przez Izbę Rzemieślniczą zgłoszenia przed upływem powyższego terminu żądania wydania zaświadczenia o posiadaniu praw nabytych stanowić powinno dowód zachowania przez zainteresowanego ustawowego terminu. Dla pewności zainteresowani powinni zawczasu składać u władzy przemysłowej I instancji pisemne oświadczenie o zgłoszeniu praw nabytych w myśl wspomnianego art. 198 ust. 4 ustawy przemysłowej, załączając zarazem wspomniane potwierdzenie Izby Rzemieślniczej.

W temże oświadczeniu należałoby równocześnie zazanczyć, że zaświadczenie Izby Rzemieślniczej o posiadaniu praw nabytych będzie niezwłocznie jako załącznik do zgłoszenia złożone.

Zjazd Prezesów, Wiceprezesów i Dyrektorów Izb Rzemieślniczych

Dnia 21 grudnia b. r. odbył się Zjazd Prezesów, Wiceprezesów i Dyrektorów Izb Rzemieślniczych w Warszawie. Obradom przewodniczył p. Prezes Rady Związku Izb Władysław Zakrzewski (Poznań) przy udziale pp. Prezesa Antoniego Szopczyńskiego, Naczelnika Wydziału Administracji Przemysłowej i Rzemieślniczej w Min. P. i H., Kazimierza Sokołowskiego oraz Dyrektora Związku Izb, Bolesława Sikorskiego.

Na porządku dziennym były dwie sprawy: 1) Budżety Izb Rzemieślniczych, 2) Utworzenie Centralnego Banku Rzemieślniczego.

W sprawie pierwszej zabrał głos P. Naczelnik Sokołowski, który w wyczerpującym referacie poddał analizie system budżetowania Izb Rzemieślniczych na rok 1935. P. Naczelnik wytknął szereg niedociągnięć, brak jednolitej metody, co siłą rzeczy zmusi Ministerstwo do poczynienia odpowiednich zmian i poprawek. Wbrew uchwałom ostatniego Zjazdu Prezesów i Dyrektorów Izb, szereg pozycyj nie znalazł odpowiednika w przedłożonych budżetach. Zwróciwszy uwagę na zbyt pesymistyczne preliminowanie dochodów i stosunkowo wysokie rozchody, p. Naczelnik stwierdził, iż budżety Izb są nagół konstruowane „na wyrost", zwłaszcza w wydatkach personalnych, które niemal we wszystkich budżetach w porównaniu z rokiem 1934 wzrosły ilościowo i jakościowo. Doceniając całkowicie wzrost tempa pracy w Izbach oraz nowe obciążenie Izb, wynikające z nowelizacji ustawy przemysłowej, p. Naczelnik jest zdania, że jednak należy się liczyć z restrykcjami po stronie wydatków ze względu na obecne trudne warunki, a szczególnie zająć się podniesieniem dochodowości Izb.

Następnie mówca przeszedł szczegółowo wszystkie pozycje budżetowe, dając zwartą syntezę całokształtu budżetów Izb Rzemieślniczych. Z dużem uznaniem i pełną satysfakcją podkreślić należy, że p. Naczelnik Sokołowski wykazał całkowite zrozumienie i daleko idącą przychylność dla róż-

nych pozycyj, będących wykładnikami najbardziej aktualnych prac Rzemieślniczego Samorządu Gospodarczego, a które w budżetach Izb znalazły się poraz pierwszy. Ze szczególnem zainteresowaniem p. Naczelnik odnosi się do spraw związanych z technicznem i handlowem usprawnieniem rzemiosła oraz kształceniem młodego pokolenia.

Po referacie p. naczelnika Sokołowskiego odbyła się obszerna dyskusja, w której zabierała głos większość zebranych, poczem p. Naczelnik zebranie opuścił, nadmieniając, iż szczegóły poszczególnych budżetów ustalone będą na specjalnych konferencjach w Ministerstwie Przemysłu i Handlu.

Punkt 2-gi obrad referował kierownik wydziału ekonomicznego p. Ludwik Piekarski. Mówca zobrazował przebieg prac Związku Izb, zmierzających do pomyślnego rozwiązania jednej z najbardziej palących spraw, a mianowicie stworzenia odpowiedniego aparatu kredytowego dla rzemiosła, który w obecnych warunkach nie odpowiada jego potrzebom, ani nie uwzględnia specjalnej struktury rzemiosła w zakresie zapotrzebowania kredytów. Prace nad powołaniem Centralnego Banku Rzemieślniczego z siedzibą w stolicy Państwa posuwają się szybko i należy mieć nadzieję, że w najbliższych tygodniach będzie można przystąpić do zalegalizowania statutu. Kapitał zakładowy Banku powstanie o własnych siłach rzemiosła polskiego, dzięki czemu zainteresowane władze odniosą się doń niewątpliwie przychylnie. Mówca zaznacza, że zebrani otrzymają projekt statutu Banku, który należy przestudjować i uwagi przesłać do Związku Izb.

Zebrani jednogłośnie zaaprobowali poczynania Związku Izb, wyrażając radość, że sprawa od tylu lat jak najbardziej żywotna, uzyskuje nareszcie realne kształty. Powołanie do życia Centralnego Banku Rzemieślniczego jest sprawą całkowicie dojrzałą do jej zrealizowania, to też zgromadzeni proszą Związek Izb o poczynienie odpowiednich kroków, by nastąpiło to jaknajrychlej. Ze swej strony zebrani zapewnili, iż uczynią wszystko, aby ideę stworzenia Banku spopularyzować w szerokich kołach rzemiosła polskiego.

Z posiedzenia Komisji dla spraw budowlanych

Dn. 10 grudnia b. r. odbyło się kolejne posiedzenie Komisji dla spraw budowlanych. Obecni: pp. Prezes St. Snopczyński, S. Domaradzki, A. Birszenk, K. Herb, K. Peisert, S. Kwiatkowski, L. Czechowicz, J. Tomczak, M. Chodorowski, J. Łazarewicz, E. Orzażewski, S. F. Cretti, F. Siłuszek, A. Roszkowski, F. Dobrzelecki, F. Żywolewski oraz Dyrektor Związku Izb B. Sikorski i Kierownik Wydziału prawnego Związku mec. W. Dramiński.

Na porządku dziennym dyskusja nad poprawkami do wniosków Związku Izb Rzemieślniczych w sprawie przepisów wykonawczych do znowelizowanej ustawy przemysłowej. Wnioski te podaliśmy w ścisłem brzmieniu w N-rze 30-tym „Rzemiosła" z dn. 26 sierpnia 1934 r. Czytelnicy zawodów budowlanych, pragnący zorjentować się dokładniej w całokształcie zagadnienia, zechcą porównać niniejszy artykuł z ogłoszonemi w N-rze 30-tym wnioskami.

Po obszernej i szczegółowej dyskusji komisja przyjęła następujące poprawki:

I. „Wycofać wniosek Związku do art. 2 ust. 1 p. 11 (wniosek ten brzmiał: „przedsiębiorstwo budowlane, prowadzone przez technika budowlanego, podlega przepisom prawa przemysłowego, jako przemysł ze stałą siedzibą"), oraz zwrócić się do Związku Izb Rzemieślniczych o uzyskanie od Ministerstwa Przemysłu i Handlu wyjaśnienia, kto z techników i budowniczych nabył uprawnienia przed 15. VIII. 1934 r. tudzież prosić Pana Ministra Przemysłu i Handlu o znowelizowanie rozporządzenia z dn. 14. XII. 1927 r. w sensie zmiany przepisów, dotyczących rzemiosł budowlanych.

II. Do art. 5-go zaaprobowano poprawkę Prezydjum Komisji w brzmieniu następującem:

„Przy składzie jednoosobowym zarządu osoby prawnej, wykonywującej samoistnie rzemiosło, zarządcą powinien być rzemieślnik; w skład wieloosobowego zarządu powinno wchodzić conajmniej 2 rzemieślników; w obu przypadkach rzemieślnicy powinni posiadać uzdolnienie zawodowe do samoistnego wykonywania danego rzemiosła".

III. Do art. 143 przyjęto wniosek Zarządu Związku w brzmieniu: „Zaliczenie danego przedsiębiorstwa do przemysłu fabrycznego lub rzemieślniczego następuje z urzędu lub na wniosek właściwej Izby Przemysłowo-Handlowej, Izby Rzemieślniczej, bądź też Związków tych izb.

IV. Poprawka uchwalona do art. 145 zgłoszona przez Prezydjum Komisji brzmi: „Za rzemiosła budowlane uznaje się mularstwo i ciesielstwo".

V. Następnie rozwinęła się dyskusja nad sprawą kwalifikacyj zawodowych absolwentów szkół technicznych, po której uchwalono wniosek następujący:

„Rozporządzenie Min. P. i H. z dn. 14. XII. 1927 r., ustalające kwalifikacje zawodowe absolwentów szkół technicznych do samoistnego wykonywania rzemiosła, jako sprzeczne z art. 145 ust. 4 ustawy przemysłowej, winno być zmienione w tym sensie, że nie ma zastosowania do rzemiosł budowlanych".

VI. Obszerną dyskusję wywołała sprawa określenia praw nabytych przez budowniczych. Po uzgodnieniu różnych opinij, jakie zarysowały się podczas debaty, uchwalono następującą poprawkę:

„Prawa nabyte przez budowniczych należy uznać, o ile zostanie stwierdzone, że budowniczy wykonywał samodzielnie rzemiosło murarskie względnie ciesielskie przed dniem 16. VIII. 1934 r., a to przez przedłożenie karty rzemieślniczej albo zaświadczenia Izby Rzemieślniczej o samodzielnem wykonywaniu jednego z powyższych rzemiosł".

VII. W sprawie oznaczania na zewnątrz miejsca wykonywania robót, uchwalono wniosek:

„Nikt nie ma prawa rozpoczęcia wykonywania robót murarskich i ciesielskich, kto nie podpisze odpowiedniej deklaracji w policji budowlanej. Izbę Rzemieślniczą upoważnia się do kontroli".

Prócz tego zebrani uchwalili, aby szyld nazewnątrz miejsca wykonywania robót, umieszczony był w sposób trwały. Napis na szyldzie powinien zawierać imię, nazwisko, adres i Nr. deklaracji, którą rze-

mieślnik powinien podpisywać wraz z kierownikiem budowy.

VIII. Do art. 146-go uchwalono wniosek prezydjum Komisji, który brzmi:

„Zwolnienia od obowiązku wykazania uzdolnienia zawodowego udziela na wniosek właściwej Izby Rzemieślniczej władza przemysłowa I-szej instancji, w przypadkach zaś, przewidzianych w art. 146 ust. 2-gi (mularstwo i ciesielstwo), na wniosek właściwej Izby Rzemieślniczej — władza przemysłowa wojewódzka. Od orzeczenia władzy przemysŁowej I-ej instancji, lub władzy przemysłowej wojewódzkiej nie przysługuje prawo odwołania ani też skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego".

Po całodziennych obradach prezes Stefan Domaradzki, który przewodniczył po opuszczenhiu zebrania przez p. posła Snopczyńskiego, posiedzenie Komisji zamknął.

Z posiedzenia Zarządu Związku Izb Rz. R. P.

Dnia 20 grudnia b. r. odbyło się kolejne posiedzenie Zarządu Związku Izb Rzemieślniczych pod przewodnictwem Prezesa, p. posła A. Snopczyńskiego. W zebraniu uczestniczyli p. Naczelnik w Min. P. i H. Kazimierz Sokołowski oraz Dyrektor Związku Izb p. Bolesław Sikorski.

Na porządku dziennym: 1) zaliczenie posadzkarstwa do rzemiosła 2) Samorząd Rzemieślniczy a międzynarodowe organizacje rzemieślnicze. 3) Instytut Naukowy Rzemieślniczy. 4) Organizacja wystaw prac uczniów warsztatowych. 5) Środki finansowe na szkolnictwo rzemieślnicze. 6) Biuro Informacyjno - Handlowe Związku Izb. 7) Udział rzemiosła w Targach Poznańskich. 8) Delegaci Związku w Komisjach, instytucjach państwowych i innych. 9) Sprawa udziału Związku Izb w Powierniczej Spółce Eksportowej i Syndykacie Eksportowym Odzieży.

Punkt pierwszy załatwiono pozytywnie, odpowiedni wniosek przesłany będzie Ministerstwu P. i H. Dążąc do zacieśnienia współpracy z rzemieślniczemi organizacjami zagranicznemi Zarząd Związku uchwalił swe przystąpienie do Międzynarodowego Centrum Studjów rzemieślniczych w Rzymie.

Następnie Zarząd uchwalił powołać do życia z aprobatą Ministerstwa P. i H. oraz W. R. i O. P. Naukowy Instytut Rzemieślniczy, który powstaje po przeprowadzeniu fuzji z Muzeum Rzemiosł i Sztuki Stosowanej w Warszawie. Sprawa jest już całkowicie dojrzała, pozostało obecnie formalne przejęcie aktywów i passywów Muzeum Rzemiosł.

W sprawie organizacji wystaw prac uczniów warsztatowych, Zarząd doceniając wielkie znaczenie propagandowe tego rodzaju imprez, wyraził pogląd, iż wystawy należy urządzać pod koniec roku szkolnego, w którym to terminie odbywałoby się równocześnie święto młodzieży rzemieślniczej.

W kwestji środków finansowych na szkolnictwo rzemieślnicze, Zarząd stanął na stanowisku, że Izby powinny się stosować do możliwości finansowych, jakiemi rozporządzają kuratorja przyczem pożądane jest, aby w bieżącym okresie zwracano szczególną uwagę na urządzanie kursów dokształcających. Rozbudowa szkolnictwa zawodowego nastąpi później w miarę dysponowania odpowiedniemi środkami.

Zarząd postanowił powołać do życia Biuro Informacyjno-Handlowe jako agendę Związku oraz powołać Centralny Komitet Wykonawczy dla spraw udziału rzemiosła w Targach poznańskich.

Pod koniec Zarząd uchwalił wycofać niektórych reprezentantów rzemiosła z komisyj i instytucyj państwowych i przedstawić nowych delegatów, a następnie postanowił przystąpić do Powierniczej Spółki Eksportowej i Syndykatu Eksportowego odzieży w charakterze udziałowca.

Do pracy nad podręcznikami szkolnemi

Dnia 3 grudnia r. b. o godz. 18-ej odbyło się posiedzenie Sekcji Wydawniczej Towarzystwa Oświaty Zawodowej, pod przewodnictwem p. W. Gordziałkowskiego, Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Zawodowego w Ministerstwie W. R. i O. P. Na porządku dziennym były sprawy, związane z formatem i objętością wydawnictw zawodowych dla rzemiosł grupy metalowej, drzewnej, odzieżowej, kupiectwa, ogrodnictwa i rolnictwa.

Przewodniczący Podkomisyj mają na przyszłe posiedzenie przedstawić kandydatów na autorów podręczników rzemieślniczych, kupieckich i rolniczych.

Honorarja dla autorów będą określane w poszczególnych przypadkach przez T. O. Z.

Ci wszyscy z pp. Rzemieślników i osób, interesujących się losem podręczników rzemieślniczych, którzy pragnęliby wziąć czynny udział w opracowaniu podręczników dla rzemiosła, zechcą porozumieć się z p. Kazimierzem Jaroszewskim, Naczelnikiem Wydziału Związku Izb Rzemieślniczych, tel. 6-65-55.

Ważność umowy o naukę nieustalonej pisemnie

Związek Izb Rzemieślniczych otrzymał w odpisie następujące pismo Min. Opieki do Min. Przemysłu i Handlu:

„W związku z nowemi postanowieniami art. 116 ust. 10 prawa przemysłowego o zakazie bezpłatnego zatrudniania uczniów przemysłowych i pobierania opłat za naukę — inspekcja pracy napotyka na trudności tego rodzaju, że władze przemysłowe nie uwzględniają doniesień inspekcji pracy i nie chcą karać przemysłowców za przekroczenie powyższego przepisu, jeśli nie ustalono umowy o naukę na piśmie.

Praktyka władz przemysłowych, zdaniem Ministerstwa Opieki Społecznej, nie jest zgodna z prawem przemysłowem. Jeśli zawarto ustną umowę o naukę, a przedsiębiorca zaniedbał następnie ustalenia na piśmie warunków umowy, zachodzi wykroczenie przedsiębiorcy z art. 116 ust. 1 prawa przemysłowego, które nie może mieć wpływu na ważnośç umowy o naukę.

Ponieważ inspekcja pracy, przy analogicznych wypadkach w stosunku do uczniów młodocianych, orzeka kary na mocy art. 7a i 17 ustawy z 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i ko-

biet (Dz. U. R. P. z 1931 r. Nr. 101, poz. 773), należałoby, żeby władze przemysłowe przeprowadzały rozprawy karno-administracyjne i w tych wypadkach, kiedy brak pisemnego potwierdzenia umowy o naukę, a istnieją dane o zawarciu takiej umowy ustnie, orzekając ewentualnie kary zarówno za bezpłatne zatrudnianie uczniów, **jak i za zaniedbanie spisania umowy.** Jest to tem bardziej ważne, że wskutek niespisania umowy terminatorzy w rzemiośle nie nabywają uprawnień do wyzwalania się na czeladników.

Powołując się na konferencję, odbytą w powyższej sprawie przez przedstawicieli Ministerstwa Opieki Społecznej z Panami Naczelnikami Hauszyldem i Sokołowskim w dn. 8 b. m., Ministerstwo Opieki Społecznej prosi Ministerstwo Przemysłu i Handlu o wydanie odpowiednich zarządzeń dla władz przemysłowych celem skoordynowania działalności tych władz i inspekcji pracy".

Główny Inspektor Pracy
Dyrektor Departamentu
(—) **M. Klott.**

Wykazy rzemieślników nabywających świadectwa przemysłowe

Związek Izb Rzemieślniczych otrzymał do wiadomości poniższy okólnik Ministerstwa Skarbu, przesłany wszystkim Izbom Skarbowym i Śląskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu.

„W uzupełnieniu okólnika z dnia 20 lipca 1929 r. L. D. V. 4832/4 (Zbiór Okólników Min. Sk. str 60, poz 69) w sprawie przesyłania izbom przemysłowo-handlowym wykazów firm, wykupujących świadectwa przemysowe, Ministerstwo Skarbu — w związku z postanowieniami art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o izbach rzemieślniczych i ich związku (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz 638) — poleca przesyłać co kwartał właściwym izbom rzemieślniczym wykazy osób, nabywających świadectwa przemysłowe (karty rejestracyjne) na pracownie (zajęcia) rzemieślnicze z podaniem miejsca wykonywania pracowni (zajęcia) oraz kategorji świadectwa przemysłowego.

Pierwszy wykaz winien obejmować dane, dotyczące świadectw przemysłowych (kart rejestracyjnych) na rok 1935, nabytych w okresie do 31 grudnia 1934 r.

Zarazem upoważnia się Panów Dyrektorów Izb Skarbowych (Pana Naczelnika Wydziału Skarbowego) do wprowadzania w zależności od miejscowych warunków na wniosek terytorjalnie właściwej izby przemysłowo - handlowej lub rzemieślniczej innego systemu zawiadomień o osobach nabywających świadectwa przemysłowe (karty rejestracyjne) z tem jednak, że ewentualne koszty, związane z wprowadzeniem tego systemu, w żadnym razie nie mogą obciążać władz skarbowych.

O powyższem należy niezwłocznie powiadomić podległe Urzędy Skarbowe".

Podatki bezpośrednie

ŚWIADECTWA PRZEMYSŁOWE

Na skutek licznych zapytań Izb Rzemieślniczych oraz z uwagi na zapadłe uchwały na Zjazdach rzemieślniczych w sprawie świadectw przemysłowych — Związek Izb Rzemieślniczych R. P. wyjaśnia, co następuje:

1) **Czy przeznaczenie odrębnego pomieszczenia dla sprzedaży wyrobów własnej produkcji w lokalu zakładu przemysłowego — powoduje obowiązek nabycia osobnego świadectwa przemysłowego na zakład handlowy.**

Zgodnie z postanowieniami art. 14 ustęp ostatni ustawy o państwowym podatku przem. detaliczna i drobna sprzedaż produktów własnego wyrobu w tym samym lokalu, gdzie się mieści zakład przemysłowy, nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa.

§ 57 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 14 września 1934 r. w sprawie wykonania ustawy o państwowym pod. przem. (Dz. U. R. P. Nr 85, poz 770 z r 1934) ustala, że detaliczna i drobna sprzedaż produktów własnego wyrobu nie stanowi oddzielnego przedsiębiorstwa nawet w razie przeznaczenia na ten cel specjalnego pomieszczenia pod warunkiem jednak, aby takie pomieszczenie znajdowało się w granicach lokalu zakładu przemysłowego Oddzielenie pomieszczenia, w którem prowadzona jest detaliczna i drobna sprzedaż od pomieszczeń, w których mieści się zakład przemys.owy, — **ścianą, sienią, schodami, korytarzem, podwórzem i t. p.** — nie stanowi przeszkody do uznania, że detaliczna i drobna sprzedaż dokonywana jest w lokalu zakładu przemysłowego.

Uwaga.

O ile w zakładach, o których wyżej mowa, odbywać się będzie sprzedaż tak własnych produktów, jak i **innych towarów** (np. w zakładach masarskich — sprzedaż mięsa), wtedy **należy wykupić** właściwe świadectwo przemysłowe na zakład handlowy (§ 58 przytoczonego rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 14 września 1934 r.).

2) **Żądanie nabycia 2 świadectw przemysłowych na zakład handlowy.**

Obowiązek wykupienia odrębnego **(drugiego)** świadectwa przemysłowego w wypadku prowadzenia poza wyrobami własnej produkcji również i sprzedaży innych towarów (np. sprzedaż własnych wyrobów masarskich a nadto i mięsa)— nie zachodzi, o ile na oddzielny zakład handlowy (art. 11 ustawy o państw. podatku przem.) nabyto właściwe świadectwo przemysłowe na przedsiębiorstwo handlu towarowego, zgodnie z przepisami Cz. II lit. A taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o pod. przem.

3) **Żądanie nabycia odrębnego świadectwa na sprzedaż odpadków.**

Przepisy ustawy o podatku przemysłowym nie wymagają nabycia odrębnego świadectwa przemysłowego na sprzedaż odpadków (np. słoniny, nóżek, schabu i t. p.), o ile na zakład handlowy zostało wykupione odpowiednie świadectwo przemysłowe na przedsiębiorstwo handlu towarowego — zgodnie z wymogami cz. II lit. A taryfy, stanowiącej załącznik do art. 23 ustawy o pod. przem.

Również nie zachodzi obowiązek nabycia świadectwa przemysłowego na zakład handlowy, o ile sprzedaż odpadków odbywa się w odrębnem pomieszczeniu dla sprzedaży wyrobów własnej produkcji w lokalu zakładu przemysłowego, o którym mowa w art. 14 ustęp ostatni ustawy o pod. przem. (detaliczna i drobna sprzedaż). W myśl bowiem wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dn. 23 stycznia 1933 r. L. Rej. 3716/30, pozbywanie się niezużytego surowca (odpadki) stanowi obrót podatkowy przedsiębiorstwa przemysłowego.

4) **Wykupywanie kart rejestracyjnych zamiast świadectw przemysłowych na zakłady handlowe.**

Nabywanie kart rejestracyjnych zamiast świadectw przemysłowych na poszczególne zakłady handlowe, obsługujące zakład rzemieślniczy (np. zakład masarski we Włocławku), nie może mieć miejsca, ponieważ jest sprzeczne z przepisami ustawy o pod. przem. Zgodnie z postanowieniami art. 22 ustęp ostatni — w osobną kartę rejestracyjną może być zaopatrzony zakład **hurtowej** (a nie detalicznej lub drobnej sprzedaży) wyrobów własnej produkcji, który w myśl art. 14 nie stanowi oddzielnego zakładu handlowego.

Zdun, kaflarz, czy garncarz

Gdybyśmy posiadali tak dobitne wyrażenie w słownictwie polskiem na określenie zawodu stawiacza pieców, jakiemi rozporządzają inne języki (jak np. niemiecki Ofensetzer, czy rosyjski piecznik), to napewno nie zaistniałyby takie paradoksy, że gdy w Poznaniu, lub Krakowie użyje się słowa „zdun", to będzie to tak samo niezrozumiałe, jak w Warszawie słowo „kaflarz". Wyrazy polskie, jak „zduństwo", „kaflarstwo", czy „garncarstwo", określają właściwie nie stawiacza pieców, a raczej rzemiosło zajmujące się wyrobem kafli, lub garnków, a ponieważ garncarstwo, czyli zduństwo było zawsze odrębną gałęzią rękodzielnictwa obok kaflarstwa, które przedstawiało odmienny rodzaj rzemiosła, jasną więc rzeczą jest, że nie można stosować dwuch zupełnie odrębnych wyrazów na określenie tego samego rzemiosła.

Należy więc się zastanowić, które z używanych w Polsce słów, określających zawód stawiacza pieców, ma najwięcej danych, aby go powszechnie i jednolicie stosować w całym kraju, dla określenia omawianego rzemiosła.

Nazwa „zdun" jest przywiązana do nazwy miasteczka Zduny w Poznańskiem, gdzieześrodkowywało się w swoim czasie rzemiosło garncarskie, (dziś w Zdunach śladu już niema po dawnym ośrodku rzemiosła garncarskiego) stąd spotykamy w języku staropolskim nazwy: „garnce zduńskie" na określenie urn, popielnic, mis i t. p., lub też „zdunek" - czeladnik garncarski.

Zupełnie natomiast odrębnym przemysłem wiodącym jeszcze swój początek z czasów pogańskich, było kaflarstwo. Kafel, czyli cegła szkliwiona, o różnych kolorach i rysunkach, używany był nietylko do pieców, lecz też jako ozdoba wewnętrzna i zewnętrzna dworów i pałaców.

Kafel, kafla, czyli kachla, jest to słowo czysto polskie i niema żadnych podstaw, aby słowo to miało pochodzenie etymologiczne niemieckie. Prof. Jan Zubrzycki w swoim „Kaflarstwie Polskiem" zupełnie wyraźnie i bez żadnych wątpliwości dowodzi, że słowo kafel, jakoteż kachel znajduje się w najstarszym polskiem słownictwie.

Sztuka szkliwienia cegły, której początek sięga niepamiętnych czasów, rozwijała się, jako polskie kaflarstwo. Wyroby szkliwione, czyli polewane znane były i stosowane, jako architektoniczne upiększenie jeszcze przy świątyniach pogańskich. Po całej Polsce w bardzo starych dworach, kościołach, ruinach pałaców można spotkać jeśli nie całe, to cząstki kafli o bardzo urozmaiconych deseniach, tak, że nieraz w owych czasach każdy kafel przedstawiał odmienny rysunek odtwarzający jakieś aktualne podówczas zdarzenie, a wogóle sztuka szkliwienia dawała ogromne pole do popisu fantazji kaflarza. Kafel taki używany też do różnych ozdób w budynkach, jako wyrób majolikowy, polewany, czyli szkliwiony, należy odróżnić od wyrobów zupełnie odrębnych zduńskich, czyli garncarskich.

Już od wieku XIV ciągle napotykamy w dziełach różnych pisarzy i w mowie ludu wyrazy: kaflany, kaflowy, lub kachlowy; są to więc słowa o brzmieniu czysto rodzimem nie narzucone przez cudzoziemców. Określenia powyższe zupełnie wyraźnie oznaczają wyroby z których właśnie głównie były budowane piece, a więc nie zdun, czyli garncarz pracował nad stawianiem pieców, lecz kaflarz.

„Zatem nie potrzeba w miejsce kaflarstwa wprowadzać zduństwa", jak powiada też Prof. Zubrzycki.

Reasumując wszystko powyższe dojdziemy do wniosku, że tylko kaflarz, a w żaden sposób nie zdun i nie garncarz zajmował się od prastarych czasów budową pieców. A więc nazwa rzemiosła zajmującego się stawianiem pieców powinna brzmieć w całym kraju: kaflarstwo, gdyż nazwę zduństwo, czyli garncarstwo, jeśli należy stosować, to do całkiem odrębnej gałęzi rzemiosła zajmującego się wypalaniem i polewaniem garnków.

Nie wyklucza to oczywiście możliwości, że kaflarz, w którego zakres czynności wchodzi, prócz stawiania pieców i wypalanie kafli, potrafi też wypalać garnki, natomiast garncarz wypalający tylko garnki nie będzie miał pojęcia o piecach.

Należałoby więc raczej uogólnić nazwę „kaflarstwo", pod której pojęcie można też podciągnąć garncarstwo - zduństwo, a nigdy naodwrót.

Paradoksalna sytuacja powstała przez używanie różnych nazw na określenie tego samego rzemiosła, zależnie od dzielnicy kraju, powinna ulec zasadniczej zmianie i na określenie rzemiosła trudniącego się stawianiem pieców powinna być używana u nas wszędzie i powszechnie, jako najwłaściwsza nazwa „kaflarstwo", a nie zduństwo, lub garncarstwo.

Każde inne rzemiosło w Polsce ma ściśle określoną jedną nazwę używaną i, co najważniejsze, zrozumiałą w całym kraju, dlaczego więc zawód stawiania pieców ma być upośledzony i dlaczego w każdej dzielnicy trzeba się silić na nazwę inną?

A więc w całej Polsce używajmy nazw „kaflarstwo" i „kaflarz" a nie zduństwo i zdun lub garncarstwo i garncarz.

A. B.

Jadąc lądem,
wchłaniasz w płuca
Kurz na każdym
kilometrze;
Czyż nie milej
SAMOLOTEM
Przez przeczyste
mknąć powietrze?

Z życia rzemiosła

Zebranie Rzemieślników pow. Przasnyskiego w Przasnyszu.

W dniu 9.XII.34 roku z inicjatywy Rady Powiatowej B.B.W.R. w Przasnyszu odbyło się zebranie rzemieślników chrześcijan i żydów wiatu Przasnyskiego .

Zebranie imieniem Rady Powiatowej B.B.W.R. otworzył i zagaił burmistrz miasta Przasnysza.

Na Zebraniu obecny był p. Jan Łazarewicz, dyrektor Izby Rzemieślniczej we Włocławku, który w obszernym referacie omówił najbardziej istotne zagadnienia, dotyczące rzemiosła wogóle a w szczególności rzemiosła tego powiatu, wysuwając szereg wniosków, zrealizowanie których niezawodnie wpłynęłoby na stan gospod. poszczególnych warsztatów i mogłoby być dokonane własnemi siłami rzemiosła.

Zebrani specjalnie zainteresowali się kwestją nabywania surowca po niższych cenach (t. zn. zakładaniem składnic surowcowych), jak również sprawą rewizji dotychczasowych cen. Pozatem zebrani zgłaszali skargi na wysokie opłaty, ponoszone z tytułu świadczeń socjalnych.

Ponieważ zebranie to miało charakter informacyjny, żadnych wniosków nie wysunięto.

Wszystkie poruszone na zebraniu sprawy przekazano do przepracowania Sekretarjatowi Cechów Rzemieślniczych w Przasnyszu z poszczególnymi Starszymi Cechów miejscowych i przedłożenia odpowiednich wniosków miarodajnym czynnikom.

JUBILEUSZ „GWIAZDY" TARNOPOLSKIEJ.

Stowarzyszenie Polskich Rękodzielników i Przemysłowców „Gwiazda" w Tarnopolu poczuwa się do miłego obowiązku złożyć tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim Instytucjom rządowym, samorządowym, Stowarzyszeniom, Organizacjom i Osobom prywatnym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do uświetnienia uroczystości z okazji Jubileuszu 60-lecia istnienia naszego Stowarzyszenia.

Administracja komunikuje niniejszym, że umowa z firmą ogłoszeniową „Pion" wygasa z dniem 1 stycznia 1935 r.

Administracja tyg. „RZEMIOSŁO"

OŚWIATA WYCHOWANIE KULTURA

O programy i podręczniki dla szkół dokształcających zawodowych

Z przemówienia przedstawiciela Sekcji Szkol. Dokszt. Zawodowego Związku Naucz. Polskiego p. inż. E. Porębskiego na Radzie Oświecenia Publicznego w dniu 29.XI. 34 r.

Nawiązując do rozważań na temat rozmieszczenia szkół zawodowych, nie możemy pominąć niezmiernie doniosłej sprawy, związanej z istnieniem i rozwojem szkół zawodowych typu dokształcającego. Między obu typami tych szkół są zasadnicze podobieństwa, ale też są i poważne różnice, których z punktu widzenia najistotniejszych interesów państwa pominąć nie możemy.

Do szkół zawodowych typu zasadniczego uczęszcza młodzież, która dopiero po skończeniu szkoły może zetknąć się z zawodem, do szkół dokształcających uczęszcza właściwie młodzież już pracująca w zawodzie i ta właśnie młodzież w pierwszym rzędzie utrzymuje się w dalszym ciągu na rynku pracy, zajmuje placówki zarówno rzemieślnicze, jak i fabryczne. Zwrócenie uwagi na ten szczegół i należyte uwypuklenie go jest dlatego konieczne, że naprawdę ten typ szkoły zawodowej dokształcającej odgrywa znacznie doniośle jszą rolę w ogólnej gospodarce państwowej, niż szkoły typu zasadniczego. Ten typ szkół przedewszystkiem służy 315 tysiącom pracowni rzemieślniczych i tym licznym zakładom przemysłowym, które z pomocy praktykantów korzystają. W tych szkołach kształcą się właściwi wykonawcy, gdy w szkołach typu zasadniczego kształcą się przyszli majstrowie, brygadjerzy i kierownicy pracowni.

Od roli, jaką spełni szkoła dokształcająca zawodowa, zależy stan naszego rzemiosła i poziom zawodowy naszych wykonawców fabrycznych.

Uwaga Ministerstwa, skierowana obecnie na szkoły zawodowe typu zasadniczego, jest niezmiernie ważna i doniosła, lecz najlepiej uposażone, wyekwipowane i kierowane szkoły zawodowe nie wpłyną na polepszenie naszej produkcji, jeśli nie będziemy mieli doskonałych wykonawców i wykształconych samodzielnych rzemieślników, którzy niemal bez wyjątku rekrutują się z praktykantów, a tem samem i uczniów szkół dokształcających.

Dla młodzieży, uczęszczającej do szkół dokształcających zawodowych, nie posiadamy zupełnie podręczników. Kilkadziesiąt różnych zawodów zgromadzonych w 14 grupach zawodowych, kształci się bez jasno wytyczonego programu, bez jakichkolwiek książek. Według naszych wstępnych obliczeń, do zapełnienia tej luki potrzeba będzie około 1000 różnych broszur o łącznej objętości około 64 tysięcy stron druku, bogato ilustrowanych, by objąć całokształt materjału, wykładanego i przerabianego jak dotychczas w niezmiernie rozmaity sposób. Co gorsza, los tych szkół jest ciągle niepewny, jest stale prowizoryczny wskutek braku normującej podstawy finansowe szkolnictwa dokształcającego zawodowego ustawy i statutu, normującego szczegóły organizacyjne szkoły dokształcającej zawodowej.

Nie mam zamiaru do licznych trosk Ministerstwa i Rady Oświecenia Publicznego dorzucać jeszcze jednej i to z gatunków ciężkich. Lecz nie można przejść do porządku dziennego nad zjawiskiem, które od lat obserwuję zarówno od góry, kierując i analizując niepowodzenia przemysłu i rzemiosła, jak i od dołu, prowadząc szeroką akcję fachowo-oświatową wśród rzemieślników pracujących w zakładach państwowych. Zarówno wśród rzemiosła wolnopraktykującego jak i wśród wybrańców, wśród tej nielicznej i mocno wskutek częstych redukcyj przesianej elity pracowników państwowych fabryk uzbrojenia, komunikacji i monopoli zarysowują się wyraźne niedociągnięcia do potrzeb chwili bieżącej. Zjawisko to jest zupełnie zrozumiałe. Lata powojenne, a nadto kryzys nie sprzyjały postępowi zawodowemu, lecz przeciwnie hamowały go w dwójnasób. Na wypadek mobilizacji, wojny lub nawet polepszenia się stanu gospodarczego kraju i wzrostu konsumcji okaże się, że wolnych rąk do pracy będzie dużo, lecz rutynowanych, doświadczonych, stojących na europejskim poziomie wykonawców zawodowców będzie tak mało, że w żadnym wypadku nie podołamy potrzebom prywatnym czy państwowym.

I tu właśnie w imieniu Związku Nauczycielstwa Polskiego śmiem zwrócić się do Pana Ministra z gorącą prośbą o przyspieszenie tej akcji, która ma na celu reformę tej dziedziny szkolnictwa. Jeśli pozwoliłem sobie na zwrócenie uwagi na stan zacofania sfer rzemieślniczych, patrząc na ten stan z punktu wojskowego, to w tym celu, by podkreślić, że do mobilizacji sił obronnych nie wystarcza żołnierz, lecz także jego ekwipunek. A ten ekwipunek bez wyjątku wyprodukować muszą rzemieślnicy oraz robotnicy fabryczni. Nic nie pomogą nam najlepsi konstruktorzy, inżynierowie, najgenjalniejsi organizatorzy, gdy każdy zamiar, każde postanowienie załamie się o brak wykwalifikowanego wykonawcy. Zagadnienie szkolnictwa dokształcającego jest tak ściśle związane z armją, jak może żadna inna dziedzina. Rzemiosło rozproszkowane w całem państwie, reprezentujące dziś ilościowo 315 tysięcy warsztatów i około 1 miljona wykonawców, pod względem liczebnym o wiele jest większe od zorganizowanego wielkiego przemysłu. Na wypadek wojny można zniszczyć jedno czy drugie większe skupisko przemysłowe, lecz niepodobna wytrzebić rozsypanego po całem państwie rzemiosła. I o to właśnie starać się musimy, by w każdem zakątku państwa był dobrze wykwalifikowany rzemieślnik, na którego usługi armja mogłaby w razie potrzeby liczyć.

Składając przed paru dniami memorjał naszej Sekcji Szkolnictwa Dokształcającego Panu Wiceministrowi — Prof. K. Chylińskiemu, wyraziliśmy gotowość przyjęcia na ciebie części trudu, niezbędnego do stworzenia programów i podręczników, w tej chwili czekamy na danie podstaw prawno-organizacyjnych, udzielenia wskazówek i ustalenia terminu prac, by gorąco zająć się temi zagadnieniami. Chcielibyśmy wyjść z tej sali z tem uczuciem i z tem przekonaniem, że wśród wielu doniosłych spraw chwili bieżącej

sprawę szkolnictwa dokształcającego wysunęliśmy na jedno z pierwszych miejsc".

* * *

W odpowiedzi na powyższe oświadczenie przedstawiciela Sekcji Szkolnictwa Dokształcającego Z. N. P. Pan Minister Jędrzejewicz oświadczył, że zagadnienie szkół dokształcających całkowicie docenia, choć tego w swem expose nie uwydatnił. „Widziałem—mówił pan Minister — dobre i złe szkoły tego typu, i w pełni doceniam ich rolę dla Państwa. W kwestji podręczników sądzę, że Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych powinno się zająć wydaniem tych podręczników, które nie opłaciłoby się wydawać z punktu widzenia handlowego. Na to zresztą to wydawnictwo istnieje. Gdyby jednak znalazł się jakiś Instytut Wydawniczy, który całkowicie zająłby się tą dziedziną literatury zawodowej, może liczyć na życzliwe poparcie".

Analiza pracy i kwalifikacyj pracownika *)

Pomijając siły pomocnicze i uczniowskie, można ustalić następujące typy pracowników w **stolarniach rzemieślniczych:**

1. robotnicy przyuczeni,
2. stolarze,
3. majstrowie stolarscy,
4. rysownicy - konstruktorzy.

1. Robotnicy przyuczeni.

Czynności: ręczne lub mechaniczne wykonywanie prostszych czynności stolarskich, jak obróbka poszczególnych części składowych, politurowanie i polerowanie gotowych wyrobów i t. p.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Robotnicy ci powinni posiadać obok usprawnienia w wykonywanej czynności, elementarne praktyczne wiadomości o ręcznej i mechanicznej obróbce drzewa oraz znajomość działania i obsługi powierzonych im maszyn drzewnych.

Cechy psychofizyczne: zdrowe płuca, i oczy, uwaga, spostrzegawczość, szybkość orjentacji i opanowanie nerwowe

2. Stolarze rzemieślnicy.

Miejsce zatrudnienia: Stolarze zarówno zatrudnieni są w większych fabrykach stolarskich, jak i w średnich i małych warsztatach rzemieślniczych.

Czynności. Praca stolarzy obejmuje bezpośrednie wykonywanie wszelkich wyrobów stolarskich, polegające na odpowiednim wyborze i przygotowaniu materjału, ręcznej lub mechanicznej obróbce poszczególnych części, montowaniu tych części w całość i wykończaniu (fornirowanie, bejcowanie, politurowanie i t. p.) gotowego wyrobu.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie: Stolarz winien posiadać obok usprawnienia w typowych czynnościach stolarskich praktyczną i w odpowiednim zakresie teoretyczną znajomość technologji drzewa, materjałoznawstwa, rysunku zawodowego, maszynoznawstwa specjalnego, konstrukcji stolarskich, ponadto niezbędne wiadomości o organizacji warsztatów stolarskich pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Cechy psychofizyczne. Zdrowe oczy i płuca, uwaga, spostrzegawczość, staranność, pomysłowość, szybkość orjentacji, opanowanie nerwowe.

3. Majstrowie stolarscy.

Miejsce zatrudnienia. Majstrowie stolarscy zatrudnieni są jako nadzorcy oddziałowi w większych fabrykach stolarskich lub prowadzą samodzielnie średnie i mniejsze zakłady rzemieślnicze.

Czynności: W większych fabrykach stolarskich majstrom oddziałowym powierza się nadzór nad przebiegiem pracy i robotnikami w pewnym oddziele produkcji, instruowanie robotników i rzemieślników, piecza nad narzędziami, maszynami i urządzeniami danego oddziału oraz czynności administracyjne w zakresie danego oddziału. W rzemieślniczych warsztatach stolarskich majster jest samodzielnym kierownikiem warsztatu, spełnia więc wszystkie czynności, związane z prowadzeniem zakładu pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Wiadomości zawodowe i usprawnienie. Majster stolarski winien posiadać obok doskonałego praktycznego opanowania zawodu, odpowiednio szerszą i głębszą, niż wykonawcy bezpośredni praktyczną i teoretyczną znajomość technologji drzewa, materjałoznawstwa i maszynoznawstwa specjalnego, ponadto niezbędne wiadomości z konstrukcji stolarskich, rysunku zawodowego oraz organizacji warsztatów pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Cechy psychofizyczne. Zdrowe oczy i płuca, uwaga, spostrzegawczość, pomysłowość, szybka orjentacja, opanowanie nerwowe, umiejętność postępowania z ludźmi, uzdolnienie organizacyjne.

4. Rysownicy.

Czynności. Sporządzanie samodzielnych projektów rysunkowych prostszych konstrukcyj stolarskich, rozbijanie rysunków zestawieniowych, opracowanych przez projektodawców (architektów wnętrz) na rysunki wykonawcze z uwzględnieniem wszystkich szczegółów konstrukcyjnych.

Wiadomości zawodowe. Praktyczna i teoretyczna znajomości wszystkich konstrukcyj stolarskich, technologji drzewa, rysunku technicznego i odręcznego, materjałoznawstwa i maszynoznawstwa specjalnego, ponadto w potrzebnym zakresie znajomość form zdobniczych i stylów oraz organizacji przedsiębiorstw stolarskich pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Cechy psychofizyczne. Zdrowe płuca i oczy, wyrobiony smak artystyczny, zmysł przestrzenny, uwaga, spostrzegawczość pomysłowość, staranność.

5. Kołodzieje rzemieślnicy.

Miejsce zatrudnienia. Kołodzieje zatrudnieni są w rzemieślniczych warsztatach kołodziejskich oraz w większych fabrykach wozów, powozów, nadwozi samochodowych i t. p.

Czynności. Wykonywanie według rysunku sporządzonego przez majstra (lub w większych fabrykach przez inżyniera konstruktora) szablonów poszczególnych czę-

*) „Materjały do organizacji szkolnictwa zawodowego" Wyd. Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, tom 3, str. 247.

ści wozu lub powozu, wypiłowywanie i obróbka tych części, montaż szkieletu pojazdu, szalowanie i wykańczanie całości.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. W związku z temi czynnościami kołodzieje powinni posiadać obok usprawnienia w typowych czynnościach kołodziejskich, praktyczną i elementarną teoretyczną znajomość podstaw technologji drzewa, materjałoznawstwa i maszynoznawstwa specjalnego, konstrukcji kołodziejskich oraz rysunku zawodowego, ponadto niezbędne wiadomości z organizacji warsztatów kołodziejskich oraz znajomość typowych czynności kowalskich, tapicerskich i lakierniczych, wchodzących w zakres budowy pojazdów.

Cechy psychofizyczne. Uwaga, pomysłowość, staranność, czystość, szybkość orjentacji. Ostatnia cecha niezbędna jest kołodziejom, pracującym w fabrykach przy obsłudze maszyn drzewnych.

6. Majstrowie kołodziejscy.

Czynności. Majstrowie kołodziejscy prowadzą samodzielnie warsztaty rzemieślnicze lub zatrudnieni są jako nadzorcy oddziałowi w większych fabrykach wozów lub nadwozi samochodowych i wagonowych. W większych fabrykach do czynności ich należy nadzór nad przebiegiem pracy i robotnikami powierzonego im oddziału, instruowanie robotników i rzemieślników, piecza nad narzędziami i maszynami oraz urządzeniami oraz czynności administracyjne w obrębie danego oddziału.

W rzemieślniczych warsztatach kołodziejskich majster jest samodzielnym kierownikiem, spełnia więc wszystkie czynności związane z prowadzeniem tego warsztatu pod względem technicznym, administracyjnym i handlowym.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Majstrowie kołodziejscy powinni posiadać, obok doskonałego praktycznego opanowania zawodu, odpowiednio szerszą i głębszą, niż wykonawcy bezpośredni, praktyczną i teoretyczną znajomość technologji drzewa, materjałoznawstwa i maszynoznawstwa specjalnego, konstrukcyj kołodziejskich i rysunku zawodowego, ponadto niezbędne wiadomości o organizacji warsztatów kołodziejskich oraz znajomość typowych czynności kowalskich, tapicerskich i lakierniczych związanych z konstrukcją pojazdów.

Cechy psychofizyczne. Uwaga, pomysłowość, staranność, umiejętność postępowania z ludźmi, zdolności organizacyjne.

7. Bednarze.

Czynności. Praca bednarzy, zatrudnionych w rzemieślniczych warsztatach bednarskich i w ludowym przemyśle bednarskim, nacechowana jest wybitną prostotą. Czynności te polegają na odpowiednim wyborze i wstępnej obróbce materjału drzewnego, obróbce i dopasowaniu poszczególnych klepek, zmontowaniu i naciąganiu obręczy.

Wiadomości i usprawnienia. W związku z temi czynnościami bednarze powinni posiadać obok usprawnienia w typowych czynnościach bednarskich, praktyczną znajomość podstaw technologji drzewa, materjałoznawstwa, konstrukcyj bednarskich i elementarnego rysunku zawodowego, ponadto niezbędne jest im posiadanie zasadniczych wiadomości o organizacji warsztatów bednarskich.

Cechy psychofizyczne. Pomysłowość i staranność.

8. Koszykarze.

Czynności. Praca koszykarza polega na wykonywaniu z grubszych prętów wikliny szkieletu wyrobu oraz wypleceniu tego szkieletu cieńszemi prętami. Czynność ta wymaga od rzemieślnika znajomości różnych sposobów splotów koszyka. Koszykarze wyplatający meble, sporządzają częstokroć uprzednio rysunek tego mebla z uwzględnieniem wszelkich szczegółów konstrukcyjnych.

Wiadomości zawodowe i usprawnienia. Koszykarze powinni posiadać, obok usprawnienia w typowych czynnościach koszykarskich, praktyczną i w odpowiednim zakresie teoretyczną znajomość materjałoznawstwa koszykarskiego, sposobów plecenia oraz rysunku technicznego, ponadto niezbędne im są wiadomości o organizacji warsztatów.

Cechy psychofizyczne. Uwaga, pomysłowość, staranność, cierpliwość i silne ręce.

Z komisji krawieckiej

Dnia 7 grudnia r. b. odbyło się posiedzenie Komisji Krawieckiej. w lokalu Związku Rzemieślników Chrześcijan pod przewodnictwem Prezesa Pana Józefa Sierakowskiego. Z ramienia Związku Izb Rzemieślniczych R. P. uczestniczył w obradach p. Kazimierz Jaroszewski.

Na porządku dziennym figurowały następujące sprawy:

1) Dalsze prace nad programem egzaminacyjnym w krawiectwie,

2) Dyskusja nad wnioskami Pierwszego Zjazdu Instrutorów Szkół Zawodowych w sprawie produkcji warsztatów szkolnych.

Obrady rozpoczęto od dyskusji dotyczącej wytwórczości w warsztatach szkolnych.

Po dłuższym przemówieniu przewodniczącego Komisji zabrał głos p. Fr. Sach, który oświadczył, że na naszym terenie mamy bardzo dobrych rzemieślników, natomiast brak inteligentnych rzemieślników potrzebnych na stanowiska instruktorów, krojczych i zastępców mistrzów; z tego powodu Szkoła Zawodowa — Gimnazjum Krawieckie byłaby u nas bardzo pożądana. Zaznaczył dalej, że sposób nauczania w naszych szkołach zawodowych jest wadliwy, gdyż z jednej strony brak odpowiednich instruktorów, z drugiej zaś strony dążenie do samowystarczalności szkół wypacza ich charakter i czyni je czemś pośredniem pomiędzy szkołą zawodową, a zwykłym warsztatem krawieckim na zysk obliczonym. Dla przykładu wymienił Szkołę Krawiecką O.O. Salezjanów, która wskutek braku środków pieniężnych, a w konsekwencji nie rozporządzająca ilościowo odpowiednim materjałem instruktorskim i czeladniczym, nie jest w stanie ani celowo rozplanować zajęć, ani dać możności uczniom dokładnego przyjrzenia się dobrej robocie. Jeżeli uczeń uczy się od drugiego ucznia, prawie nic nie korzysta; jeżeli ma możność przyjrzenia się wzorowej robocie, wyzyskuje to bardzo skutecznie dla powiększenia swej wiedzy. Wytykając wady Szkoły O. O. Salezjanów, mówca oświadczył, iż zdaje sobie dokładnie sprawę z dużej pożyteczności tej Instytucji i wysoko ceni pracę Jej Kierowników.

Zdaniem mówcy Szkoła ta najbardziej nadaje się do przekształcenia na gimnazjum krawieckie, gdyż warunki techniczne ma przygotowane, należałoby tylko zmienić sposób nauczania. Przy niewielkiem subsydjum rządowem rezultaty tej szkoły byłyby bardzo pożyteczne dla rzemiosła krawieckiego.

Program egzaminacyjny w zawodzie malarskim

Sekcja malarska pod przewodnictwem p. Prezesa Orzażewskiego, w skład której wchodzili: pp. Dobrzelecki, Brzeziński, Domaradzki, Karczewski i Kliger,, ukończyła już opracowanie programów egzaminacyjnych czeladniczych i mistrzowskich. Projekty programów egzaminacyjnych w malarstwie są opracowane podobnie jak w zduństwie w formie pytań.

PROGRAM EGZAMINACYJNY NA CZELADNIKÓW W ZAWODZIE MALARSKIM

Ogólny zarys wiadomości podzielony na działy.

Dział I. Znajomość wykonywania robót wapiennych.

1. Do czego używa malarz wapna?
2. Jak się lasuje wapno?
3. Jak poznać spalone wapno?
4. Co może by ćprzyczyną, że farba wapienna wyciera się?
5. Co to znaczy stare wapno?
6. Jakie wapno nazywamy młodem?
7. Jakie wapno lepsze, stare czy młode?
8. Proszę wytłomaczyć dlaczego?
9. Jak się zaprawia wapienną farbę?
10. Po doprawieniu farby wapiennej, co jeszcze trzeba zrobić?
11. Czem wzmocnić wapienną farbę, jeżeli jest słaba, wyciera się?
12. Czy wzmocniona w ten sposób farba, użyta do robót zewnętrznych frontowych nie osłabnie z czasem?
13. Na czem farba wapienna trzyma najlepiej?
14. Czy zaprawia się z wapna ciemne kolory np. brunatny, bordo, granatowy?
15. Jakich farb używa się do wapna?
16. Czy można klejowo malowane ściany pomalować farbą wapienną?
17. Czy stanie kolor?
18. Czy nie będzie się wycierać?
19. Czy można tapetę pomalować wapienną farbą?
20. Czy nie będzie się wycierać?
21. Czem się reperuje dziury pod malowanie wapienne?

Dział II. — Znajomość wykonywania robót klejowych.

1. Jak powinno być zeskrobane i zatarte pod malowanie?
2. Co trzeba zrobić przed przystąpieniem do malowania pokoju klejowego?
3. a) na nowym tynku,
   b) na starym malowanym.
3. Dlaczego gruntuje się pod malowanie?
4. Czem można gruntować?
5. Jak poznać tynki, aby zrobić odpowiedni grunt?
6. Jak trzeba gruntować pod klejowe malowanie, chudo czy tłusto?
7. Czy można malować jeśli stara farba łuszczy się i co trzeba wówczas zrobić?
8. Jak zaprawia się farby klejowe?
9. Jak klei się farby i w jaki sposób?
10. Z jakiego miejsca zaczyna się bielić sufit i w którą stronę powinno się bielić?
11. Z jakiego miejsca zaczyna się malować ściany?
12. Jak trzeba malować, aby kolor wyszedł równy?
13. Jakie są oznaki, gdy farba niedoklejona?
14. Jakie są oznaki, gdy farba przeklejona?
15. Co trzeba zrobić, gdy okaże się, że farba przeklejona?
16. Co trzeba zrobić z plamistemi ścianami przeklejonemi?
17. Czy farbę klejową podczas roboty trzeba mieszać czy też to zbyteczne?
18. Niekiedy na ścianach murowanych występują brunatne plamy w kształcie cegły, co jest tego przyczyną?
19. Co trzeba zrobić przed zaczęciem szablonowania ścian, aby deseń wyszedł równo, szczególnie pasy.
20. Z jakiego miejsca zaczyna się szablonowanie ścian, fryzy, szlaczki?
21. Jak trzeba szablonować fryzy, szlaki na girunkach?
22. Jakie są oznaki przy szablonowaniu?
   a) gdy farba do szablonowania nie doklejona?
   b) gdy farba do szablonowania przeklejona?
23. Jakie są kleje?
24. Jaka jest różnica pomiędzy klejem skórnym a kostnym?
25. Jak powinien być ugotowany klej?
26. Jak można oczyścić zbrudzone ściany i sufity klejowe malowane i olejno?
27. Jak należy robić poprawki?
28. Co to jest zaciek i jak go wykasować?
29. Co trzeba zrobić na sztukaterji nowej, przed malowaniem jej klejowo?
30. Określić z jakich farb można zaprawić wskazany kolor?
31. Jak poznać farby anilinowe?
32. Jak poznać gatunki farb lepsze i gorsze?
33. Czy jest wskazane, aby używać farb anilinowych do malarstwa pokojowego?
34. Jak przechowywać i utrzymywać farby suche, aby nie psuły się, a szczególnie biel cynkową?
35. Jak poznawać biel cynkową czy nie zepsuta?
36. Które farby są mineralne ziemne, a które chemiczne?

Dział III. — Znajomość wykonywania robót olejnych.

1. Co trzeba zrobić przed gruntowaniem drzewa, drzwi, okien, forsztowań?
2. Czy można gruntować, jeśli pobryzgane smołą, tłuszczem, lub wystąpiła z drzewa żywica, co w tych wypadkach należy zrobić?
3. Co trzeba zrobić przed malowaniem na gruncie?
4. Co trzeba zrobić przed malowaniem powtórnem?
5. Co trzeba zrobić przed przystąpieniem do malowania na przedmiocie malowanym dawno i starym?
6. Co trzeba zrobić przed zapokostowaniem tynku?

7. Czy można na mokrym murze lub drzewie malować olejno?
8. Jakie są skutki po malowaniu na mokrem drzewie lub tynku?
9. Jak powinno się malować farbą olejną?
10. Dlaczego dodaje się terpentynę do farb olejnych?
11. Dlaczego tepuje się?
12. Dlaczego flisuje się?
13. Czy lakier można flisować?
14. W jakim stanie należy utrzymać naczynie z farbą olejną i pendzle podczas pracy i po jej skończeniu?
15. Czy można dodawać terpentynę do lakieru?
16. Co to jest pokost?
17. Co to jest terpentyna?
18. Z czego robi się szpachlówkę klejową?
19. W jaki sposób robi się szpachlówkę?
20. Jakiej kredy należy używać na szpachlówkę?
21. Co to jest mazerowanie?
22. Co to jest lazura, dlaczego nazywa się lazura i z czego ona się składa?
23. Od czego zachodzą tłuste plamy na posadzkach, meblach politurowanych, które wystąpiły w czasie malowania lokalu i czy można co przeciw temu zaradzić, i jak zaradzić?
24. Co zrobić należy przed zagruntowaniem blachy cynkowej?
25. Na co trzeba zwrócić uwagę, gdy się przystępuje do malowania starej podłogi?
26. Na co trzeba zwracać uwagę przy dobieraniu kolorów na poprawkę?

Dział IV. — Tapetowanie.

1. Jakie powinny być tynki pod tapety?
2. Czem się gruntuje pod tapety?
3. Czy można tapetować na malowanych tynkach farbą klejową lub olejną?
4. Dlaczego się klei pod tapety makulaturę?
5. Jak się przygotowuje tapety do wyklejania?
6. Jak się przygotowuje klajster do tapetowania?
7. Jak powinno się smarować tapety klajstrem?
8. Czy wszystkie tapety można kleić jednakowym klajstrem?
9. Czego należy wystrzegać się przy tapetowaniu, aby nie było plam w szczególności przy matowych?
10. Jak się klei tapety cienkie a jak grube?

Dział V. — Pozłotnictwo.

1. Jakich materjałów używa się do pozłacania?
2. Co to jest złoto?
3. Co to jest metal?
4. Co to jest bronz?
5. Co to jest aluminjum?
6. Co to jest mixton?
7. Jak się złoci na mixton?
8. Jaki bronz lepiej się nadaje do robót malarskich, czy świeżo zaprawiony czy taki który dłużej stoi w spoiwie?

Dział VI. — Rysunkowy i Dekoracyjny.

1. Czy chodził do szkoły rysunkowej lub uczył się prywatnie rysunków?
2. Co to jest linja pozioma?
3. Co to jest linja pionowa?
4. Co to jest kwadrat?
5. Co to jest trójkąt?
6. Co to jest trójkąt równoboczny?
7. Co to jest trójkąt równoramienny?
8. Co to jest elipsa?
9. Co to jest gzyms i narysować dowolny?
10. Co to jest listwa?
11. Co to jest platka?
12. Co to jest wałek (sztabik)?
13. Co to jest żłobek (cholkiel)?
14. Co to jest pilaster (filar płaski)?
15. Co to jest kolumna (filar okrągły)?
16. Co to jest głowica (kapitel)?
17. Co to jest baza?
18. Co to są kanele?
19. Co to jest ornament?
20. Co to jest emblemat?
21. Co to jest cień?
22. Co to jest światło?
23. Co to jest batiment?
24. Co to jest tonacja kolorów?
25. Malując w pokoju ornament w plastyce, z której strony należy zastosować cień, z której światło?
26. Jak znaleźć poziomą linję w takim pokoju, w którym niema podłogi?
27. Co to jest przeprucha?
28. W jaki sposób obciągamy pendzlem koła?
29. Czem smaruje się sznur?
30. Nakreślić na papierze trójkąt równoboczny?
31. Nakreślić na papierze trójkąt równoramienny?
32. Nakreślić na papierze równoległobok?
33. Nakreślić na papierze równoległobok skośny?
34. Nakreślić na papierze trapez?
35. Nakreślić na papierze kwadrat?
36. Wpisać w koło kwadrat?
37. Wyznaczyć kąt zawierający 45°.
38. Wyznaczyć prostopadłą do danej prostej?
39. Wyznaczyć z końca danej prostej, prostopadłą do niej.
40. Wpisać w koło kwadrat.
41. Wpisać w koło trójkąt równoboczny.
42. Wpisać w koło sześciobok.
43. Trójkąt równoramienny opisać kołem.
44. Mając część okręgu koła wyznaczyć środek koła (centrum).

Dział VII.

Wykonać sztukę.

PROGRAM EGZAMINACYJNY NA MISTRZÓW W ZAWODZIE MALARSKIM

Ogólny zarys wiadomości podzielony na działy.

Dział I.

1. Stosunek prawny mistrza do Państwa.
2. Znajomość świadczeń państwowych i społecznych.
3. Stosunek prawny mistrza do pracowników i uczni i naodwrót.

Dział II. — Znajomość wykonywania robót wapiennych.

1. Gdzie i jak stosuje się malowanie wapienne?
2. Jakim sposobem zaklejać farby wapienne?
3. Czy można malować wyprawę cementową farbą wapienną?
4. Kiedy i jak?
5. Czy do dekoracyjnego malowania można używać wapna?
6. Jakich farb winno się używać do wapna?

Dział III. — Znajomość wykonywania robót klejowych.

1. Jakie kleje (spoiwa) stosuje się w malowaniu klejowem?
2. Czy na wszystkich tynkach można stosować jednakową technikę wykonania robót klejowych?

3. Jak oczyścić zbrudzone malowidła klejowe na sufitach lub ścianach?
4. Jak powinno być wykonane skrobanie i zacieranie pod malowanie?
5. Jak się kasuje zacieki?

Dział IV. — Chemiczny.

1. Jak i czem gruntować pod malowanie farbami mineralnemi?
2. Jak się maluje farbami mineralnemi i czy można łączyć dowolnie z innemi farbami?
3. Czy trzeba zabezpieczać szyby przy malowaniu farbami mineralnemi?
4. Dlaczego się zabezpiecza?
5. Co to jest kazeina?
6. Z czego i jak się przyrządza spojenia kazeinowe?
7. Jakich gruntów należy używać pod malowanie kaezinowe?
8. Co to jest tempera?
9. Z czego i jak się przyrządza spoiwa tempera?
10. Co to jest szkło wodne?
11. Jakie szkło wodne winno się stosować w malarstwie i jakie ma ono przeznaczenie?
12. Wymienić materjały wiążące czyli spoiwa?
13. Wymienić środki konserwujące farby?

Dział V. — Znajomość wykonywania robót olejnych.

1. Jaka jest główna zasada malowania na drzewie?
2. Jaka jest główna zasada malowania na tynkach?
3. Jaka jest główna zasada malowania na żelazie?
4. Ile czasu winna stać wyprawa cementowa aby można ją malować olejno?
5. Kiedy nie powinno się malować na powietrzu i dlaczego?
6. Czy są możliwości nie wysychania farb olejnych i lakierów, a dlaczego?
7. Co jest przyczyną marszczenia się lub groszkowania lakierów na malowaniu olejnem?
8. Jakich barwników nie należy łączyć w farbach olejnych?
9. Jakie ma przeznaczenie wosk w robotach olejnych?
10. Jak się gotuje pokost i z czego?

Dział VI. — Lakiernictwo i Kaligrafja.

1. Jak należy przygotować objekt lub przedmiot do lakierowania?
2. Dlaczego używa się w kaligrafji przeważnie lakierów, a nie farb olejnych?
3. Jak należy złocić na szkle na mat i połysk?
4. Jaki mixtjon używać na szkło?

(D. c. n.)

DO PP. PRENUMERATORÓW

Do niniejszego numeru załączamy blankiety nadawcze PKO z prośbą o przekazanie należności za prenumeratę w pierwszym kwartale 1935 r.

Administracja
Tygodnika „Rzemiosło"

SKRZYNKA POCZTOWA

Przymusowy Cech krawiecko - szewski — Kamień Pomorski. — Rzemieślnik, posiadający kartę rzemieślniczą, przenosząc się do innego powiatu, przedkłada tę kartę, a nie udowadnia ponownie posiadania zawodowego uzdolnienia w sposób, przewidziany w art. 145, 146 lub 198 prawa przemysłowego.

Cech zjednoczonych rzemieślników w Poczajowie. Założenie spółki do sprzedaży wyrobów, wykonywanych w warsztatach rzemieślniczych spólników, powinno być oparte na obowiązujących od dnia 1-go lipca 1934 r. postanowieniach Kodeksu Handlowego, ogłoszonego w rozporządzneiu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. (Dziennik Ustaw z r. 1934 Nr. 57, poz. 502 i 503). Spółka, o której mowa, jest spółką handlową i różne jej formy są ustalone w art. 5 wspomnianego rozporządzenia. Postanowienia Kodeksu Handlowego, począwszy od art. 75, wskazują sposób postępowania przy założeniu spółek.

Redaktor i wydawca: Związek Izb Rzemieślniczych R. P. **Redaktor odpowiedzialny: WŁADYSŁAW GINDRICH**

Prenumerata: kwartalnie zł. 2.40, półrocznie zł. 4.80, rocznie 9.60.

Ceny ogłoszeń: 1/1 strony — zł. 300, 1/2 — zł. 160, 1/4 — zł. 85, 1/8 — zł. 45, 1/16 — zł. 22.50

Druk. „Współczesna", Sp. z o. o., Szpitalna 10.